

สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา
ของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูลังกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*
มัธยมศึกษาพะเยา THE STATE OF GUIDELINES ON EDUCATIONAL
MANAGEMENT FOR ACHIEVING EXCELLENCE AT PHULANGKA
COOPERATIVE EDUCATIONAL INSTITUTION UNDER THE PHAYAO
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ธิดารัตน์ วิชญเนตินัย¹ และ อาภาพรณ ประทุมไทย²

Thidarat Wichayanetina¹ and Arpapun Prathumthai²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University Of Phayao, Thailand

¹Corresponding Author's Email: thidarat.wi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูลังกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพะเยา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูลังกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 194 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.953 และ 2) แบบสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษา สหวิทยาเขตภูลังกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก และ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูลังกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ทั้ง 7 ด้าน พบว่า 1) ด้านการนำองค์กร สถานศึกษาต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านกลยุทธ์ สถานศึกษาต้องมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการใช้นวัตกรรม 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์และรับฟังความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ สถานศึกษา

* Received 14 April 2025; Revised 19 April 2025; Accepted 25 April 2025

ต้องมีการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 5) ด้านบุคลากร สถานศึกษาต้องมีการบริหารบุคลากรที่ชัดเจนและมีระบบประเมินผลที่โปร่งใส 6) ด้านการปฏิบัติการ สถานศึกษาต้องการออกแบบหลักสูตรและมีการจัดสรรทรัพยากรการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 7) ด้านผลลัพธ์ สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์อยู่เสมอ

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา, ความเป็นเลิศ

Abstract

The objectives of this research were: (1) to investigate the current state of school administration towards educational excellence in the Phulangka cooperative educational institution under the Secondary Educational Service Area Office Phayao, and (2) to propose guidelines for school administration aimed at achieving educational excellence within the same context. The sample group comprised 194 teachers and 5 school administrators from the Phulangka cooperative educational institution. The research instruments included: a questionnaire, structured on a five-point Likert scale, which index of item objective congruence (IOC) of 1.00 and a reliability coefficient (Cronbach's alpha) of 0.953; and an open-ended interview form with a index of item objective congruence (IOC) of 1.00. The data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that: (1) the overall state of school administration towards educational excellence, across seven dimensions, was rated at a high level. (2) The guidelines for school administration towards educational excellence were identified as follows: 1) Leadership: School leaders should possess a clear vision and the capability to integrate technology effectively into the management process. 2) Strategy: Schools should develop flexible strategic plans that foster innovation and adaptability to change. 3) Students and Stakeholders: Schools should actively cultivate relationships and engage in responsive communication with students and stakeholders to address their needs and expectations. 4) Measurement, Analysis, and Knowledge Management: Schools should apply modern technologies for the systematic collection, analysis, and utilization of data to inform decision-making

processes.5)Personnel:Schools should implement transparent and systematic personnel management processes, including fair performance evaluation and professional development support.6)Operations:Schools should focus on designing relevant curricula and managing educational resources efficiently to enhance teaching and learning effectiveness.7) Results:Schools should continuously plan, monitor, and evaluate their performance outcomes to ensure sustainable improvement and achievement of educational goals.These findings offer valuable insights for school administrators and policymakers in fostering administrative practices that drive schools towards educational excellence.

Keywords : Educational Administration, Excellence

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาซึ่งในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับและการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสถานการณ์ และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมายและตัวชี้วัด โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ข้อที่ 6 มีเป้าหมายในการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษา พ.ศ. 2560–2579 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนั้นผู้บริหารถือได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารที่มีความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษา จึงเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549)

การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลระบบบริหารจัดการที่ได้รับการยอมรับว่าพัฒนาองค์กรให้มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศโดยใช้แนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality

Award: TQA) มาพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้มีวิธีปฏิบัติและผลการดำเนินการในระดับมาตรฐานโลก มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการประเมินคือ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ในด้านการศึกษาได้มีการนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในองค์กรสถาบันและสถานศึกษาโดยได้กำหนดเกณฑ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานและปรับใช้ในวงการการศึกษา เพื่อการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนโดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบ เพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำเกณฑ์รางวัล Thailand Quality Award (TQA) มาจัดทำโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลและจัดทำเอกสารเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2565 - 2568 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนนำแนวทางของเกณฑ์ไปประยุกต์ใช้ โดยเทียบเคียงให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง โดยถือเป็นนโยบายสำคัญที่โรงเรียนในสังกัด จะต้องนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพดังกล่าวไปใช้ขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษา ให้โรงเรียนมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานระดับสากล

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาของตนเองให้มีประสิทธิภาพและมุ่งสู่การปรับปรุงพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีมาตรฐานทัดเทียมระดับสากล สถานศึกษาจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแนวทางการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำของผู้บริหารและได้รับการตอบสนองการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งพันธมิตรและผู้ส่งมอบ โดยมีคณะทำงานที่มีศักยภาพ มีความคล่องตัวดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ สถานศึกษาต้องมีความคาดหวังถึงประโยชน์และการพัฒนาที่สำคัญจากการใช้เกณฑ์ รวมถึงผลลัพธ์ของการบริหารจัดการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและนำข้อเสนอแนะจากการประเมินมาเป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยการแบ่งเกณฑ์การประเมินออกเป็น 7 ด้าน (แบ่งย่อยออกเป็นกระบวนการ 6 ด้าน และผลลัพธ์ 1 ด้าน) ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านกลยุทธ์ 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านการปฏิบัติการ และ 7) ด้านผลลัพธ์ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศและมีมาตรฐานทัดเทียมระดับสากล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและพัฒนาการบริหารจัดการระบบของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีสถานศึกษาที่ดูแลรับผิดชอบทั้งหมด 18 แห่ง โดยแบ่งเป็น 2 สหวิทยาเขต ได้แก่ สหวิทยาเขตภูพานยาว

และสหวิทยาเขตภูหลวง โดยทั้ง 2 สหวิทยาเขตมีการขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานสากล ซึ่งสหวิทยาเขตภูคามยาว มีสถานศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง และมีสถานศึกษาที่ได้ผ่านเกณฑ์การประเมินตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.67 ในสหวิทยาเขตภูหลวง มีสถานศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง มีสถานศึกษาที่ได้ผ่านเกณฑ์การประเมินตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 55.56 พบว่า มีสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 61.11 ของสถานศึกษาทั้งหมด ทำให้เป้าหมายในเรื่องของจำนวนสถานศึกษาที่มีการพัฒนาการบริหารจัดการระบบของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยาไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพรวมของสถานศึกษาที่มีการพัฒนาการบริหารจัดการระบบของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศ โดยเฉพาะสหวิทยาเขตภูหลวง ที่มีจำนวนสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเพียง 5 แห่ง ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพและแนวทาง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารระดับสูงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลการวิจัยสภาพและแนวทางในการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาไปใช้พัฒนาสถานศึกษา ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษา สหวิทยาเขตภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษา สหวิทยาเขตภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาสหวิทยาเขต ภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนจุนวิทยาคม 2) โรงเรียนพญาลอวิทยาคม 3) โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม 4) โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม 5) โรงเรียนเชียงม่วนวิทยาคม 6) โรงเรียนปง

รัชดาภิเษก 7) โรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม 8) โรงเรียนขุนควรวินวิทยาคม และ 9) โรงเรียนภูซางวิทยาคม มีจำนวนทั้งหมดดังนี้ ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ 9 คน รองผู้อำนวยการ 14 คน ครู 365 คน รวม 388 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งกลุ่มตัวอย่างการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ **1) การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) เทียบขนาดประชากรที่ 388 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 194 คน แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และ **2) การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์** ผู้ให้ข้อมูลในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ที่ผ่านเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจุนวิทยาคม โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม โรงเรียนปงรัชดาภิเษกและโรงเรียนภูซางวิทยาคม ทั้งหมด 5 คน

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษา สหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเอง โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961) ประกอบด้วยเนื้อหา 7 ด้าน รวมจำนวน 58 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ปลายเปิด เพื่อเก็บข้อมูลในด้านแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา จากผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองโดยข้อคำถามครอบคลุมใน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) การนำองค์กร (Leadership) 2) กลยุทธ์ (Strategy) 3) นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder) 4) การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (Measurement Analysis and Knowledge Management) 5) บุคลากร (Workforce) 6) การปฏิบัติการ (Operations) และ 7) ผลลัพธ์ (Results) รวมทั้งหมด 21 คำถาม

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด หลักการ และข้อมูลประกอบต่าง ๆ จากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ โดยใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) จัดทำข้อคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข และสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การวิจัย นำเสนอร่างแบบสอบถาม ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถาม ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา รูปแบบ และการใช้ภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์/เนื้อหา/นิยามศัพท์ เป็นรายชื่อ และนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) พบว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้น จำนวน 58 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูของสถานศึกษาใกล้เคียง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู สหวิทยาเขตภูพานยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach's) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.953 พร้อมจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด หลักการ และข้อมูลประกอบต่าง ๆ จากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ โดยใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) จัดทำข้อคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข และสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การวิจัยนำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นในการสัมภาษณ์ และนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นในการสัมภาษณ์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) พบว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้น จำนวน 21 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาสภานิสิตวิทยาเขตภูพานยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.953 จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับและขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการของสถานศึกษาสภานิสิตวิทยาเขตภูพานยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา จำนวน 9 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 194 ฉบับ 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 194 คน ด้วยตนเอง 3) ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้ทั้งหมด 194 ฉบับ มีความสมบูรณ์ จำนวน 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 4) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการของสถานศึกษาสภานิสิตวิทยาเขตภูพานยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา จำนวน 5 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ตามประเด็นที่กำหนด จำนวน 5 คน 3) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษา สภานิสิตวิทยาเขตภูพานยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา โดยใช้

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลตามแนวคิดของ Best (1993) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการนำเนื้อหาที่ได้บันทึกจากการสัมภาษณ์มาทำการถอดความ ตีความ สรุปสาระสำคัญและจัดกลุ่มข้อมูล เพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา

การวิเคราะห์สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านกลยุทธ์ 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านการปฏิบัติการ และ 7) ด้านผลลัพธ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยาในภาพรวม

ด้าน	สภาพการบริหารสถานศึกษาของ สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ	ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษา			
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการนำองค์กร	4.13	0.93	มาก	7
2	ด้านกลยุทธ์	4.15	0.86	มาก	5
3	ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.20	0.86	มาก	3
4	ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	4.31	0.79	มาก	1
5	ด้านบุคลากร	4.16	0.85	มาก	4
6	ด้านการปฏิบัติการ	4.14	0.82	มาก	6
7	ด้านผลลัพธ์	4.22	0.84	มาก	2
	รวม	4.19	0.85	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยาในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D.=0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X}$ = 4.31, S.D.=0.79) รองลงมา คือ ด้านผลลัพธ์ ($\bar{X}$ = 4.22, S.D.=0.84) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X}$ = 4.20, S.D.=0.86) ด้านบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.16, S.D.=0.85) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.=0.86) ด้านการปฏิบัติการ ($\bar{X}$ = 4.14, S.D.=0.82) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนำองค์กร ($\bar{X}$ = 4.13, S.D.=0.93) ตามลำดับ

ตาราง 3 ข้อมูลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูหลวงกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา โดยภาพรวม

ด้าน	แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา
ด้านการนำองค์กร	สถานศึกษาจะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจน เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน โดยสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สามารถสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องมีการประชุมวางแผน มอบหมายงาน การติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน รวมถึงมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการดำเนินงาน ประเมินผล การเก็บข้อมูลที่แม่นยำและโปร่งใส
ด้านกลยุทธ์	สถานศึกษาจะต้องกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนและยืดหยุ่น มีการวางแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงแผนหรือโครงการ รวมถึงมีการเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของคู่แข่ง และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกฝ่ายในองค์กร
ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีการรับฟังและตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย ผ่านกระบวนการในการใช้แบบประเมินความพึงพอใจกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย มีการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่เหมาะสม มีการสนับสนุนการเข้าถึงสารสนเทศที่มีคุณภาพ และมีระบบจัดการกับข้อร้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง
ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	สถานศึกษาจะต้องมีการเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แม่นยำ มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร มีการพัฒนานวัตกรรม มีการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและคาดการณ์ผลในอนาคต รวมถึงจัดเก็บข้อมูลให้ปลอดภัย สามารถเรียกใช้ได้สะดวกและทันสมัย

ด้านบุคลากร	สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารบุคลากรในองค์กรให้ประสบความสำเร็จโดยมีแนวทางที่ชัดเจน มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่บุคลากรทุกคนเข้าใจและมีส่วนร่วม มีการประเมินและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรได้อย่างเหมาะสม มีผู้นำที่มีคุณภาพและมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้บุคลากรสามารถพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา รวมถึงมีระบบประเมินผลที่โปร่งใสและยุติธรรม
ด้านการปฏิบัติการ	สถานศึกษาจะต้องมีการออกแบบหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น มีการจัดสรรทรัพยากรในกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนและครูสร้างนวัตกรรมในการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ รวมถึงมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ
ด้านผลลัพธ์	สถานศึกษาจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นด้านการประเมินผล มีการปรับปรุงและพัฒนาผลลัพธ์ในทุก ๆ ด้านให้สอดคล้องกับหลักของการบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการบุคลากร การบริหารงบประมาณอยู่เสมอ รวมถึงมีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

จากตาราง 3 สามารถสรุปแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาได้ดังนี้ 1) ในการดำเนินการด้านการนำองค์กร สถานศึกษาต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ในการดำเนินการด้านกลยุทธ์ สถานศึกษาต้องมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมนวัตกรรม 3) ในการดำเนินการด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์และรับฟังความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ในการดำเนินการด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ สถานศึกษาต้องมีการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 5) ในการดำเนินการด้านบุคลากร สถานศึกษาต้องมีการบริหารบุคลากรที่ชัดเจนและมีระบบประเมินผลที่โปร่งใส 6) ในการดำเนินการด้านการปฏิบัติการ สถานศึกษาต้องมีการออกแบบหลักสูตรและการจัดสรรทรัพยากรการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 7) ในการดำเนินการด้านผลลัพธ์ สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์อยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ของสถานศึกษาสหวิทยาเขตภูลังกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึง 7 ด้าน แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า การนำองค์กรมี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษายังขาดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ รวมถึงค่านิยมในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ก้อนแก้ว (2566) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ในสหวิทยาเขตดอยสุเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน มาตรฐานสากลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในสหวิทยาเขตดอยสุเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับ มาก ในด้านการนำองค์กร ที่ได้รับคะแนนต่ำสุดในผลการวิจัยอาจสะท้อนถึงความยากลำบากในการปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาที่มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมในสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรม และการดำเนินงานตามนโยบายลงสู่การปฏิบัติและการนำหลักการนำองค์กรโดยผู้นำระดับสูง (Senior Leadership) ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรในภาพรวม รวมถึงการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามจริยธรรม และกฎหมายของผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งแสดงถึงขีดความสามารถในการนำองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่อาจส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาวการขาดทักษะในการนำองค์กรอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น การขาดการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับผู้นำทางการศึกษา หรือการขาดความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียน การพัฒนาผู้นำที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและจัดการการเปลี่ยนแปลงได้จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของโรงเรียนในการบรรลุความเป็นเลิศทางการศึกษาได้

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยสุเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ประกอบไปด้วย 7 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ในการดำเนินการด้านการนำองค์กร สถานศึกษาต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านกลยุทธ์ สถานศึกษาต้องมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมนวัตกรรม 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์และรับฟังความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ สถานศึกษาต้องมีการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 5) ด้านบุคลากร สถานศึกษาต้องมีการบริหารบุคลากรที่ชัดเจนและมีระบบประเมินผลที่โปร่งใส 6) ด้านการปฏิบัติการ สถานศึกษาต้องการออกแบบหลักสูตรและการจัดสรรทรัพยากรการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 7) ด้านผลลัพธ์ สถานศึกษาต้องการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย อุดม ชูสิริวรรณ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหาร คุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา สู่ความเป็นเลิศระดับสากล ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา สู่ความเป็นเลิศ

ระดับสากล ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ดังได้กล่าวมาแล้วและบริหารจัดการโดยมีการนำองค์ประกอบไปสร้างรูปแบบการพัฒนากระบวนการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลได้ 6 ระบบดังนี้ ระบบที่ 1 การนำองค์กร โดยต้องรู้และเข้าใจบริบทของโรงเรียนที่มีความท้าทาย เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ระบบที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องนำวิสัยทัศน์มาดำเนินการในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไปสู่ความเป็นเลิศ ระบบที่ 3 การบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรตาม ความสามารถของผู้เรียนโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ระบบที่ 4 การวัด สาระสนเทศและการจัดการความรู้เพื่อ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและวิธีการวัดผลการปฏิบัติงาน ของทุกระบบ ระบบที่ 5 การพัฒนาบุคลากร เป็นฐานใน การกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ การพัฒนา ระบบการเรียนรู้ ระบบที่ 6 ระบบการเรียนการสอน เชื่อมโยงกับระบบการพัฒนาบุคลากร ให้มีความพร้อมที่ จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนองค์ประกอบที่ 7 เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานจาก 6 ระบบทั้งนี้การบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศคือการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ จากการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ชัดเจน ปรับปรุงผลลัพธ์ และเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันกับสถานศึกษาในระดับนานาชาติ โดยการนำของผู้บริหาร และการร่วมมือร่วมใจกันในการขับเคลื่อนองค์กร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ ในการบริหารงานและเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) โดยนำไปปรับประยุกต์ใช้ และเทียบเคียงให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมุ่งเน้นการสร้างสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศ และการกำกับดูแลองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่สูง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องมีการประยุกต์ใช้ระบบการดูแลสถานศึกษาที่มีความโปร่งใสและการปฏิบัติตามกฎหมายและจริยธรรม ซึ่งช่วยให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) ด้านกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านแผนงานของสถานศึกษาควรมีการวางแผน และดำเนินกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีความชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่มุ่งไปสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการพิจารณาความเหมาะสมของจุดประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและการปฏิบัติในสถานศึกษาได้จริง นอกจากนี้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาจะต้องมีความยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละ

ช่วงเวลาได้ 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย งานวิชาการของสถานศึกษาควรมีนโยบาย การดำเนินงานเรื่องของหลักสูตรสถานศึกษา และการสนับสนุนการสืบค้นสารสนเทศให้กับ นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีการจำแนกกลุ่มนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ และการตอบสนองต่อข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยการใช้แบบ ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรใช้ข้อมูล สารสนเทศที่ แม่นยำ และกำหนดตัววัดผลที่ชัดเจน มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และ การบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ระหว่างสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการคาดการณ์ผลการดำเนินการใน อนาคตเพื่อการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการแสดงถึงศักยภาพในการ เตรียมความพร้อมและความสามารถในการปรับตัวของสถานศึกษาในระยะยาว รวมถึงการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้และการสนับสนุนด้านความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่ง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลภายในสถานศึกษา 5) ด้านบุคลากร ผู้บริหาร สถานศึกษาและงานบุคลากรของสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ และพัฒนาขีดความสามารถ ของบุคลากร รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน ซึ่งช่วยผลักดันผลการ ดำเนินงานให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีการสร้างความผูกพันระหว่างบุคลากรและสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดึงศักยภาพของบุคลากรออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในด้านการประเมิน ขีดความสามารถของบุคลากรและการสรรหาบุคลากรใหม่ การจัดการการเปลี่ยนแปลง และ การสร้างบรรยากาศการทำงานที่เหมาะสม ยังเป็นสิ่งที่สถานศึกษาควรที่จะพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการใหม่ ๆ ในด้านบุคลากรใน สถานศึกษาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 6) ด้านการปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาและงานวิชาการ ของสถานศึกษาควรมีกระบวนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการบริหารจัดการ กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยสถานศึกษามีการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อ ความต้องการของนักเรียนและชุมชนในท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการ หลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว และ 7) ด้านผลลัพธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและงานวิชาการของสถานศึกษาควรมีการ ประเมินผลการดำเนินงาน และการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง รวมถึงการประเมินผลด้านการนำ องค์การ การกำกับดูแลองค์กร และการรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการ วางกลยุทธ์และนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สถานศึกษายังควรมีการประเมินผล ลัพธ์ในด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). การพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ.
 กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.
 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัลยารัตน์ ก้อนแก้ว. (2566). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
 มาตรฐานสากลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในสหวิทยาเขตตอขุเทพสังกัต์
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
 มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียน
 มาตรฐานสากล. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ.2560 - 2579 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา, (2567). ข้อมูล
 สารสนเทศทางการศึกษาภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2567. เรียกใช้เมื่อวันที่ 11
 พฤศจิกายน 2567 https://www.sesapy.go.th/wpent/uploads/DMC_2567-1.
- อุดม ชูลีวรรณ. (2559). รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็น
 เลิศระดับสากล. ใน วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970).Determining Sample Size for Research
 Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3),
 607 –610.
- Likert, Rensis. (1961). New Pattern of Management. New York: McGraw–Hill.